

34(094.5)
(487.1)

инвентар бр.

~~2779~~

~~3~~

~~443~~

Поштарина плаћена.

Год. XVIII

НОВИ САД 15. III. 1938.

Број 3

Годишња претплата Д. 120.

Лист излази месечно.

ЗБИРКА

ОДЛУКА ВИШИХ СУДОВА

КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

XVIII

1938

УРЕЂУЈЕ И ИЗДАЈЕ:

Др. НИКА Ј. ИГЊАТОВИЋ
СУДИЈА КАСАЦИОНОГ СУДА У НОВОМ САДУ

Садржина: 40 Издавање покретних ствари. — 41 Парнична зависност и бракоразводна парница. — 42 Ауторско право. — 43 Нужни део. Друга жена. — 44 Намера на усмрћење. Оправдање ревизије. — 45 Закон о пунолетности женских. — 46 Проглашење за пунолетног. — 47 Понуда. Противна тужба. Парнички трошак. — 48 Рок за правни лек. — 49 Материјална правоснажност пресуде. — 50 Тражење трошкова крив. поступка. — 51 Накнада штете од жељезнице, за робу. — 52 Закон о осигурању радника. — 53 Нужни део. Трошкови лечења и погребља. — 54 Стицање наследства. Смртница као доказ породичне везе. — 55 Издржавање ванбрачног детета од стране родитеља прир. оца — 56 Дугови и трошкови стеч. масе. — 57, 58 Побиање правних дела. — 59 Проширење заложног права није дозвољено. — 60 Вредност са гледишта ревизије. — 61 Камата. — 62 Призив пре уручења пресуде.

ШТАМПАРИЈА ДУШАНА ЧАМПРАГА И ДРУГА НОВИ САД

Како да се измени Грпп.

(Наставак).

Питање, да ли је установа *контрадикције* умесна или не, свакако може бити предмет дискусије. Пракса на подручју бивше Војводине безусловно је оправдала ту установу као добру и корисну. Несумњиво је свакако то, да су предности контрадикције 1.) да се суд не терети са радом око расправљања и решавања питања оправдања; 2.) да се не одлаже мериторно решење спора расправљањем о разлозима оправдања, и 3.) да се странкама уштеди трошак око расправе о оправдању. Поред тога се услед контрадикције странци поново даје прилика да изнесе своју мериторну одбрану, што безусловно доприноси, да се предмет мериторно реши према материјалној правди и истини.

Што се пак тиче *повраћаја у пређашње стање* (оправдања), безусловно би требало ублажити услове оправдања, јер овако какво је данас, оно нема скоро никакве практичне вредности. Довољно би било да се § 210 измени тако, да се у место „непредвиђеног или неотклоњивог догађаја“, оправдање дозволи онда, ако странка или њезин заступник *ван своје кривице* не престане на расправу, или ако *ван своје кривице* пропусти преклузивни рок. А можда би се још и више могле проширити границе могућности за тражење оправдања.

Најзад у погледу *обнове* парнице, требало би на место последњег одељка §-а 624 Грпп. увести у закон овај одељак: „Ако је која странка једном већ тражила обнову на основу тачке 5 и 6, обнови има места на основу нових доказа, од стране ма које странке, само онда, ако странка тај доказ *није могла* да употреби ни у обновљеној ни у основној парници“.

Овака измена § 624 Грпп. дала би могућности за обнову на основу таквих нових доказа, којима се странка није користила у основној парници, односно на које се додуше позвала већ и у основној парници, али које суд није спровео односно није узео у разматрање и оцену.

Ова би законска одредба заснована била на томе, што неискство странака, евентуално грешке адвоката у појединим случајевима чине оправданим, да се — у *интересу материјалне правде* — могу остваривати још и обновом нове чиње

По горњем установљењу, које је по §-у 534 Грпп. меродавно и за овај ревизиони суд, тај случај не подлежи. Та околност пак, што порез на своје некретнине није платио тужени, сама по себи такођер није разлог за стављање под старатељство због расипништва, јер по чл. 151 Закона о непосредном порезу, ако тужени не удовољи својој дужности плаћања порезе, надлежна финансијска власт се мора првенствено наплатити из покретних ствари туженог, на тај начин, да заплени плодове упитне земље односно у колико је земља односно њезин део издат под аренду — да заплени закупнину; тиме се пак не доводи у опасност иметак на који туженом припада право плодоуживања.

Према томе, привни суд није повредио ни материјално право при доношењу своје пресуде.

Што се најзад тиче жалбе против висине трошка, установљеног правозаступнику тужене странке с обзиром на то, да је исти био у могућности да се да замени преко другог адвоката, а није морао сам доћи у Нови Сад, — ни ова жалба није основана, јер правозаступник странке — у колико то суд сматра потребним може лично присуствовати привној расправи, а у таком случају му суд мора досудити трошак скопчан са његовим доласком у седиште привног суда.

Из ових разлога је ваљало неосновану ревизиону молбу тужитељчину одбити и у смислу § 508 стр. Грпп. тужитељицу осудити на плаћање ревизионих трошкова.

Нови Сад, 18 новембра 1937 године.

*

Види: IV 88 — V 87 — X 53.

40.

У парници ради издавања покретних ствари, тужитељ мора у првом реду тражити, да се тужени осуди на издавање ствари у природи (или да плати проштвредност њихову), а не може одма тражити само

Шиб. п. сп/340

протувредност тих ствари, сем ако тужитељ докаже, да је тужени те ствари већ отуђио.

(Кс. у Н. Саду, Г. 697-1933.)

Ревизионој молби тужених делимично даје места, пресуду позивног суда делимично преиначује тако, да позивном пресудом досуђену главницу снижава на своту од 4980 динара. У осталом ревизиону молбу тужених одбија, а првостепене трошкове као и позивне и ревизионе трошкове међу странкама узајамно укида.

Разлози: Тужени траже ревизионом молбом да се пресуда Апелационог суда промени и тужитељ са тужбом у целисти одбије, јер је суд повредио материјално право када их је осудио на плаћање протувредности у тужби наведених покретнина. Према тужби тужитељ је њима предао земљу на обрађивање и том приликом предао им је живи и мртви инвентар. По истеку уговореног рока дужан је позајмилац исте ствари вратити, а није имао право трижити уместо ствари протувредност, па ни онда ако те ствари већ неби постojале.

Жале се тужени и зато, што су осуђени на плаћање свих парничних трошкова и ако је тужитељ успео само са трећином своје тражбине.

Ове су жалбе делимично основане. Није основана она жалба тужених да тужитељ неби имао право одмах тражити протувредност оних ствари који већ не постоје и које су тужени већ распродали. Док напротив основана је она жалба тужених, што их је суд обвезао да плате протувредност оних ствари које се и сад налазе код тужених. Није основан разлог Апелационог суда да је тужитељ имао права одмах тражити протувредност оних ствари са разлога што су тужени ускратили издавање оних ствари. Тужитељ је на основу тога могао тражити само да се тужени обвезу на издавање оних ствари. Услед тога требало је нападнуту пресуду делимично и тако мењати да су тужени дужни платити протувредност

оних ствари, које су тужени већ отуђили и које већ не постоје, као што је то првостепени суд у својој пресуди утврдио и досудити тамо утврђену своту као протувредност истих. Док у погледу осталих ствари тужитељ је имао право тражити само издавање ствари у природи а не њихову протувредност услед чега је требало тужитеља са овим делом тужбе као неоснованом одбити.

Како су према томе странке делом успеле са својим захтевима а делом одбијене, требало је трошкове ове парнице међу странкама пребити.

У Новом Саду, 28 октобра 1937 године.

*

Види XIII, 25.

41.

Ранија бракоразводна парница, покренута пред црквеним судом и ако је она још у току, не ствара парничну зависност за бракоразводну парницу која тече пред грађанским судом.

(Кс. у Н. Саду, Г. 71-1934.)

Ревизиона молба тужитеља се уважава, позивна пресуда мења, те се одбија и дилаторни приговор тужене стављен на основу § 180 тач. 5 Грпп. те се спис враћа првостепеном суду ради наставка у меритуму ствари.

Трошак ревизионог поступка за тужитеље се установљава са 620 динара словима шестдесет динара, а за тужену са 510 динара словима петдесет динара.

Која ће странка те трошкове сносити, одлучити ће се у мериторној пресуди.

Разлози: Тужитељ је поднео против тужене тужбу ради развода брака код новосадског Окружног суда 17-V 1932.

Тужена је ставила дилаторни приговор на основу тач § 180 Грпп. јер да је 13-II 1932 она већ подвела бракоразводну тужбу пред црквеним судом Архиеписко-

пије Београдско-Карловачке, те на основу т. 3 § 180 Грпп. јер да тужитељ у време поднашања бракоразводне тужбе и постанка бракоразводних узрока није још био завичајан у Новом Саду.

Првостепени суд је дилаторни приговор из тач. 3 § 180 Грпп. одбио, а онај из тач. 5 уважио и парницу обуставио.

У својој ревизионој молби тужитељ напада ову пресуду због повреде формално и материјално правних прописа почињене тиме, што је суд стао на стеновиште, да постоји случај *litis pendente* и ако су странке завичајне у Новом Саду.

Ова је жалба основана.

Првостепени суд је установио, а позивни суд прихватио као чињеницу, да је тужитељ завичајан у Новом Саду, а по томе и тужена, као његова жена.

С обзиром на пропис § 639 зак. чл. I из 1911 год. за бракоразводне парнице завичајника на овом правном подручју надлежни су искључиво грађански судови овог правног подручја и то с обзиром на § 114 зак. чл. XXXI из 1894 без обзира на то, где је брак склопљен.

Услед тога бракоразводна парница, коју је тужена раније покренула пред црквеним судом не узрокује парничну зависност, јер је покренута пред ненадлежним судом за све странке.

Због тога је Касациони суд морао ревизиону молбу тужитеља уважити и одлучити као у диспозитиву.

Пресуда о ревизионим трошковима се оснива на §§ 543 и 425 Грпп.

У Новом Саду, 20 децембра 1937 године.

42.

За одговорност за накнаду штете није потребно, да повредилац ауторског права почини дело, које се прогања и кривично. Тужена фирма одговара за штету до висине свога обогаћења према пропису §-а 62 закона о

ауторском праву, и ако није своје пословођи наредила, да у локалу свира, а пословођа је ипак свирао и тиме привлачио муштерије, па се шаквим, по закону забрањеним делом, фирма обогатила на штету трећета

(Кс. у Н. Саду, Г. II 63-934.)

Ревизиона молба тужитељице се одбија, и тужитељица осуђује, да плати туженима у име трошка ревизионог поступка 305 динара, словима тристотине пет динара за 15 дана под претњом принудног извршења.

Разлози: Тужитељица тражи у тужби, да се тужени осуде, да јој плате солидарно 6500 динара с наслова отштете због повреде ауторског права коју је II тужени пословођа I тужене учинио свирањем на грамофону у трговачким просторијама I тужене разних музичких дела.

Првостепени суд је тужбу одбио гледе I тужене, јер она није дала своје просторије за свирање, а гледе II туженог, јер исти од тог свирања није имао никава прихода.

Позивни суд је ову пресуду потврдио из истих разлога.

Својом ревизионом молбом напада тужитељица позивну пресуду због повреде формалног права почињене тиме, што позивни суд није провео доказни поступак, који је тужитељица предложила.

Тужитељица не наводи, које предложене доказе је позивни суд требао провести, те како тај ревизијски разлог није образложен према пропису § 527 Грпп. тога Касациони суд не може узети у обзир.

Није довољно у ревизионој молби упућивати на предлоге, садржане у списима нижих судова, већ се неуважени предлози морају у ревизионој молби изреком навести,

Даље напада тужитељица позивну пресуду наводећи, да је погрешно становиште позивног суда, да I тужена фирма не може одговарати за накнаду штете, јер није

починила преступ из § 52 Закона о заштити ауторског права. Истиче даље, да је за обвезу за накнаду штете са стране фирме довољно то, да је фирма услед бесправног извађања музичних дела по њеном пословођи повећала свој промет и услед тога и свој приход, те да није потребно поврх тога да фирма буде и кривично одговорна.

И овај Касацциони суд сматра, да за одговорност за накнаду штете није потребно, да повредилац ауторског права почини дело, које се прогони и кривично. То се види из § 62 з. о з. ауторских права.

Касацциони суд сматра, да је тужена фирма одговорна за штету до висине свога богаћења према пропису § 62 истог закона и ако није она своје пословођи наредила, да у локалу свира, а пословођа је ипак свирао и тиме привлачио муштерије, па се таквим, по закону забрањеним делом, обогатила на штету трећег.

Но крај свега тога није овај суд I тужену могао осудити, јер тако обогаћење није по Апелационом суду установљено, а тај попуст није у ревизионој молби нападнут на начин, прописан у закону, како је то напред истакнуто,

Гледе II туженог напада тужитељица призивну пресуду из разлога, што сматра да је он одговоран за накнаду штете јер је кривично кажњен, а да није од важности колико је он лично имао користи од повреде ауторског права.

Ова жалба није основана.

Гледе II туженог тражила је тужитељица, да буде пресуђен солидарно са I туженом за исту своту отштете која се састоји у повећаном приходу I тужене.

Друготужени се на такву отштету није могао пресудити, јер нема правног основа за солидарност, будући солидарност нити је угорорена, нити је прописана у закону, а нити извире из деликта у друштву почињеног.

Из свих тих разлога ваљало је ревизиону молбу тужитељице одбити.

Пресуда о трошковима се оснива на §§ 547 и 508 Грп.

У Новом Саду, 20 децембра 1937 године.

*

Види: XVII. 40 и 41.

43.

I. Нужни део се не може оптережити удовичким правом уживљења, нити другим каквим шеретом, јер се нужни део има досудити бесперетно и без икаквих ограничења. Само изузетно може бити нужни део оптерећен удовичким правом уживљења, ако у заоставштини нема таког иметка из кога би удовица могла добити стан и пристojно издржавање. — II. Другој жени оставиштелској као уживање припада само један део део. — III. Оставиштел има право да у тестаменту одреди, да се нужни део изда у природи. И странке се могу у шоме правцу споразумети.

(Кс. у Н. Саду, Г. 734-933.)

Ревизионој молби тужитељице места даје, пресуду призивног суда мења, нужни део тужитељичин установљава у своти 24.442 динара у име чега припада тужитељици кућа и ораница, уведена у грунтовоном улошку број 1229, Општине Сомбор под А) 1, 2 топ. број 2411 и то без икаквог ограничења, те се опорукa покојног Р. Ф. од 31 маја 1931 године у оном делу ставља ван крепости, по коме тужена I реда удова Р. Ф. рођена М. Б., има на овим некретнинама доживотно право удовичког уживања и право да ове некретнине и дугом може оптеретити. Обвезује се тужитељица да у року од 15 дана, под теретом оврхе уплати у оставину пок. Р. Ф. суму од 858 динара у корист осталих законских наследника, са којом свотом горње некретнине у вредности премашују нужни део тужитељичин.

Трошкови I степеног поступка међу странкама се пребијају. Дужне су тужене солидарно платити тужитељици у име призивних трошкова 2792 динара и у име ревизионих трошкова 520 динара у року од 15 дана под теретом оврхе, а Државном Ерару у име таксе своту од 1083 динара.

Разлоги: Касациони суд је ревизионој молби тужитељициној места дао. Основани су разлози I степене пресуде, да је у овом случају требало узети као основ за израчунавање нужног дела целокупну вредност свих покретнина и некретнина оставине, а према оставинском инвентару, јер су тужени на оставинској расправи примили како опоруку тако и оставински инвентар и процену садржану у овоме и тражили да се оставина преда у смислу опоруке и оставинског инвентара, те сада тужени немају права противно опоруци тражити предају оставине, на сасвим другој основи.

Основан је приговор тужитељичин, да јој се нужни део у овом случају не може оптеретити удовичким правом плодоуживања, нити другим каквим теретом, јер се нужни део има досудити безтеретно и без икаквих ограничења. Само изузетно нужни део може бити оптерећен удовичким правом уживања, ако у оставини нема таквог иметка из кога би удовица могла добити стани пристојно издржавање. Но како је тужена I реда друга жена остављачева, те јој као уживање припада само један дечји део, то јој уживање припада само на ону другу полу оставине, а прва пола припада тужитељици неограничено као нужни део.

Тужитељици је досуђена кућа и ораница, јер је остављач ове некретнине оставио тужитељици и јер је Апелациони суд правилно утврдио да се под кућом по тестаменту имају разумети оне некретнине уведене у 1229 гр. ул. Града С. Тужитељица се није противила да јој се нужни део досуди у некретнини, али само у том случају, ако би јој исте могле припасти у име нужног дела, дакле

неоптерећене нити удовичким правом уживања, нити другим каквим теретом. Тужитељица услед тога није се ни жалила против I степене пресуде, која јој је у име нужног дела досудила кућу, али неоптерећену. Тужитељица је и у ревизионој молби изјавила да прима кућу ако је може безтеретно добити. Иначе, остављач има право да у тестаменту одреди, да се нужни део изда у природи, а I степени суд тестаменат у том делу није ни ставио ван крепости, против чега се тужитељица није ни жалила.

Истина да је вредност куће и оранице поред куће, већа за 858 динара од своте коју тужитељаца тражи у име нужног дела, али ову разлику у вредности тужитељица је обавезна да положи у оставину у готовом новцу, а у корист осталих законских наследника, јер је тужитељица изјавила да одбија наследство преко нужног дела.

Како се тужитељица против I степене пресуде уопште није жалила, а тамо су трошкови I степеног поступка међу странкама пребијени, то овај суд ово расположење I степене пресуде оставио је нетакнуто, док је у погледу осталих трошкова ове парнице поступио према 426 и 508 §-у грпп.

У Новом Саду, 18 новембра 1937 године.

* * *

О нужном делу види: II, 1 — III, 41 — IV, 76 — V, 9, 38 — VIII, 47, 99 — X, 9 — XI, 54 — XII, 10, 31, 112 — XIII, 6 — XV, 60 — XVI, 14, 48, 124 — XVII, 20, 121, 152, — XVIII, 4.

44.

I. Да ли постоји намера на усмрћење оштећенога, чињенично је питање — по пракси Касационог суда — II. У оправдању ревизије ништа се може прећи на нове повреде закона, ништа се може проширити изјављена ревизија.

(Кс. у Новом Саду. Кре. 237-927.)

Касациони суд ревизију државног тужиоца одбацује, а призиве не уважава.

Време, које је оптужени Њ. С. провео у истражном затвору по објављивању првостепене пресуде урачунава му се у казну.

Разлози: Против пресуде Окружног суда изјавио је ревизију државни тужилац у погледу оптуженог Њ. С. због повреде материјалног закона из § 337 број 2 Скрп. зато, што суд дело није квалификовао по § 167 одељ. III Крз. јер је оштећеном задата једна повреда у главу, најосетљивијем делу тела, а друга у груди. Да је овај оптужени имао намеру, да оштећенога лиши живота, доказ је и интензивност ударца, и то како оног, којим је нанета озледа на глави, тако и оног, који је био уперен у правцу срца. Оруђе, којим је дело извршено и место озледе јасно указује на то, да је оптужени имао намеру баш на усмрћење оштећенога.

Ова ревизија није темељита. По становишту овога суда намера је чињеничко питање, а у смислу § 274 Крз. да ли се има или нема која чињеница узети доказаном одлучује суд по свом слободном убеђењу на основу оцене свих доказа, изнесених на главном претресу и није везан ни за каква доказна правила. Када је дакле суд без повреде формалног закона као чињеницу установио, да намера оптуженога није била уперена на то, да оштећенога лиши живота, то се установљење не може овом ревизијом побијати.

У погледу оптуженог Њ. М. изјавио је државни тужилац ревизију због повреде формалног закона из § 336 број 6 Скрп. зато, што је одлука суда у противречности са разлозима пресуде и резултатом доказног поступка, јер је овај оптужени читаво време овога сукоба својим држањем помагао оптуженог Њ. С. и заједно са овим наваљивао на оштећенога и прогонио га, те када га није прогласио кривим, постоји и повреда материјалног закона.

Ревизијски разлог, изјављен због повреде формалног закона из § 336 број 6 Скрп. је неоснован, јер сама та околност да је за време сукоба био присутан, још не значи, да је психички помагао оптуженог Њ. С. у извршењу дела, а суд није установио такве чињенице, које би указивале на то, да га је својим држањем помагао у извршењу дела. Исто тако суд није установио чињенице, из којих би се могло извести то, да је заједно са оптуженим Њ. С. наваљивао на оштећенога и прогонио — јер за установљење тих чињеница нема других доказа, осим исказа оштећенога, но суд исказу оштећенога у том делу није поклатио веру, те зато државни тужилац у овом случају заправо напада судијску оцену на главном претресу изнесених доказа, који је у смислу § 274 Скрп. — као што је то горе већ речено — слободна и која се ревизијом нападати не може.

Што се тиче ревизијског разлога због повреде материјалног закона, Касациони суд је установио, да је исти државни тужилац изнео тек у оправдању своје ревизије, које је прispело суду 8 јуна 1937 године, дакле далеко иза рока, предвиђеног у § 339 одељ. I Скрп. те се има сматрати, да је ова изјава закашњена. У оправдању већ изјављене ревизије не може се прећи на нове повреде закона и већ изјављену ревизију проширити, зато ову ревизију није ни узео у мериторно разматрање.

Како је дакле ревизија државног тужиоца делом очигледно неоснована, а делом закашњена, то ју је Касациони суд на осову § 345 број 2 односно број 1 Скрп. одбацио.

Против пресуде Окружног суда изјавили су призиве и то: државни тужилац у погледу оптуженог Њ. С. због благе казне, а овај оптужени због строге казне. Касациони суд узевши у разматрање ове призиве нашао је, да казна, с обзиром на установљене олакшице, одговара тежини кривичног дела и степену кривичне одго-

ворности оптуженога, те зато изјављене призиве није могао уважити.

Урачунавање истражног затвора у казну оснива се на одредби § 420 одељ. II Скрп.

Нови Сад, 22 новембра 1937 године.

* * *

Види примедбу код 120 случаја у књ. XVII. и 15 XVIII, Судска пракса. Да ли постоји намера на изигравање поверилаца, као и то, да ли је куп фиктиван, не спада у круг чињеница. (К. 3457-917).

То, да ли је воља брачног друга, закључујући из установљених чињеница, уперена била на успостављање брачне заједнице, правно је а не чињенично питање. (К. 1656-917); дали је позив био искрен и озбиљан, правно је, а не чињенично питање. (К. 3923-916).

То закључивање из установљених чињеница, да оставитељ приликом грађења тестаментa, своју вољу није изјавио озбиљно и са намером, да ствара правни посао, као правни закључак, спада у круг ревизије. (К. 10381-915).

Не спада у оквир чињеничног установљења, да је несрећу проузроковала непажња оштећенога; јер то питање да ли се нека несрећа може свести на кривицу оштећенога, није чињенично питање; и у круг чињеничног питања спадају само они подаци, на којим је заснован овај закључак. (К. 3428-916).

Исто: (К. 5366-916 — 156-914 — Ас. и Б. 1118-914; 1040-915. К. 298-915.)

Из спољашњих чињеница изведен закључак у погледу воље странака, није чињенично установљење, већ правни закључак.

45.

Закон о пунолетности није ставио ван снаге чл. XXIII: 1874 о пунолетности женских лица.

(Кс. у Н. Саду, Рек. 255-937.)

Касациони суд у Новом Саду одобрава одлуку Окружног суда у Белој Цркви број IV 171-1937, од 4 септембра 1937 године.

Разлози: П. Б. рођена М. Г., поднела је Банатском Сирочадском столу у Петровграду молбу, да јој се

исплати готовина са прип. рукована у сирочадској благајни, с обзиром на то, што је ступањем у брак постала пунолетна.

Споменути сирочадски сто је молбу гореименоване одбио с тим, образложењем, да је Закон о пунолетству, ван снаге ставио § 2 зак. чл. XXIII: 1874 о пунолетству женских и да према томе молитељица ступањем у брак није постала пунолетна. Услед поднесеног рекурса Окружни суд у Б. Ц. је својом одлуком број IV 171/1937 од 4 септембра 1937 године преиначио нападнути део одлуке Сирочадског стола, и одредио је, да се рекуренту исплати у одлуци тачно означена свота готовине заједно са каматама, пошто је стао на то правно стајалиште, да је зак. чл. XXIII: 1874 остао у важности.

Сирочадски сто је на основу §-а 16 Закона о судском ваипарничком поступку, поднео овом Касационом суду све оспоредметне списе, на одлуку, јер му се чини, да би од одлуке суда другог степена могла настати ненакнадива штета за лице, које је под нарочитом заштитом закона.

Касациони суд узевши у разматрање овај предмет, нашао је да је правно стајалиште Окружног суда у Б. Ц. тачно.

Доктринарно тумачење правних прописа може бити: граматично и логично. У погледу оба тумачења је заједничко правило, да се сваки правни пропис, у првом реду има тумачити из самога себе, из свога идејног круга, и на основу схватања онога времена у коме је постао тај правни пропис. Ако се граматичним тумачењем не би могло доћи до резултата, или ако се оно коси са интенцијом и вољом законодавцем, онда се има приступити логичном тумачењу, које је целисходно употребити и као пробу за тачност граматичног тумачења, јер логично тумачење не узима за основицу само сам текст, него и друге ослонице.

У датом случају се тражи тумачење закона о пунолетности од 31 јула 1919 године (Службене новине број 89 од 2 септембра 1919 год.) као и Меничног закона од 29 новембра 1928 (Службене новине број 295 од 19 децембра 1928).

Према горе изложеним прописима о тумачењу правних прописа, у првом се реду има узети сам текст закона о пунолетности, који у својој члану 1 наређује: „Држављанин Срба, Хрвата и Словенаца постаје пунолетан, кад наврши 21 годину живота“. Чл. 2 пак каже: „Овај закон стаје на снагу кад се прогласи. — Ко је пре тога већ по особеним законским прописима постао пунолетан, остаје пунолетан“.

Када се узме у обзир, да је овај закон донесен 31-VII 1919 године дакле непосредно после завршетка светског рата, и кад се узме у обзир, да је тада интенција и воља законодавчева била, не та, да се услови за стицање пунолетства сузе на ужи круг, него баш да се ти услови ублаже, онда се мора доћи до тога једино тачног тумачења, да је смисао чл. 2 споменутог закона та, да снижавањем доба стицања пунолетства, законодавац није желио да тангира пунолетство које се стиче особеним, посебним законима и да је дакле баш то желио, да одржи на снази све посебне законе, па међу осталима и зак. чл. XXIII: 1874 год. о пунолетности женских лица.

Да је овако тумачење тачно, односно, да намера и воља законодавчева није била та, да стави ван снаге све посебне законе и законске одредбе о стицају пунолетности, доказује Менични закон, донесен осам година после Закона о пунолетности. § 111 споменутог Меничног закона гласи: „Малолетна женска лица не добијају способност за менично обавезивање тиме, што према §-у 2 зак. чл. XXIII: 1874 год. *важећег за Војводину*, ступањем у брак *стичу* пунолетство“.

Овим каснијим законом дакле законодавац нарочито истиче, да зак. чл. XXIII: 1874 у Војводини важи, дакле,

да женска лица још и данас *стичу* пунолетство ступањем у брак.

Да је законодавац одредбом из §-а 2 Закона о пунолетности ставио ван снаге све посебне законе о стицању пунолетства онда би путпуно непотребна била одредба из 111 Меничног закона у погледу способности за менично обавезивање. Сврха је ове одредбе — по мотивима комисије за израду предлога меничног закона — била једино та, да у погледу способности меничног обавезивања „подручје угарског права“ изједначи са осталим подручјима наше државе.

Из горњих разлога је ваљало закључак Окружног суда одобрити.

Нови Сад, 4 фебруара 1938 године.

46.

Закон о пунолетности није ставио ван снаге § 4. зак. чл. XX: 1877.

(Кс. у Новом Саду, Рек. 143-1937.)

Из образложења: Образложење Сирочадског стола није тачно већ ни зато, што одредба из §-а 4 зак. чл. XX: 1877 год. није особени законски пропис о стицању пунолетности на начин предвиђен у § 1 Закона о пунолетности, наиме већ самим тим што је малолетни навршио доба старости, тамо наведене, — него горњи § 4 садржи одредбу о могућности, да се малолетник *прогласи* од стране старатељске власти за пунолетнога и пре него што достигне редовно законско доба пунолетности. Ова два законска места дакле уређују два разна предмета, па већ ми с тога не искључују једно друго.

47.

1. Понуда се има сматрати прихваћеном само онда, ако се она у целости, непромењено, безусловно прихвати, Свако условно прихватање има се сматрати новом по-

нудом — II. По §-у 328 Грпп. после закључења расправе поднесена противна тужба нема никакве процесне важности. — III. Жалба у погледу парничног трошка, не може се узети у обзир ако жалилац у својој ревизији уопште не наводи, каква би то била повреда закона, коју је прививни суд починио. — IV. Жалба о висини установљеног трошка, у недосташку основице за ревидирање не може се узети у обзир, ако жалилац не наводи, који је парнички рад противне странке превисоко хонорисан и који се није имао хонорисати.

(Кс. у Н. Саду, Рев. 528-1937.)

Касациони суд у Новом Саду, одбија ревизиону молбу тужених.

Разлози: Тужени нападају пресуду прививног суда, зато, што, тај суд није установио, да је међу упариченим странкама, стварно постигнута нагода таква, да тужитељица прими од звједничке покретивине на име свога дела Динара 16.000 и да изда купопродајни уговор на тај део, као и да су тужени са своје стране извршили ту нагодбу, положивши уговорену куповну цену у судски депозит.

Ова жалба није основана, јер је прививни суд утврдио, да су тужени депоновали горњу своту у суд, али да ово депоновање нема никакве важности ни утицаја на решавање овога спора. Ово установљење је тачно зато, јер до нагоде уопште није ни дошло, пошто су тужени понуду тужитељичину само делом прихватили — у погледу цене од Динара 16.000, а нису је прихватили у погледу парничног трошка, исплата којег је био услов понуђене нагоде. Тужени дакле нису прихватили понуду онако, како је она била стављена од стране тужитељице. Понуда се пак има сматрати прихваћеном само онда, ако се она, у целости, непромењено, безусловно прихвати. Свако условно прихватање има се сматрати новом понудом, коју — тужитељица није прихватила.

Исто је тако неоснован и даљи ревизијски разлог гледе противтужбе.

По §-у 328 Грпп. противтужба се може поднети све док усмена расправа код суда првог степена није звључена.

Први суд је 28 октобра 1936 године закључио расправу с тм, да ће, ако странке у року од 3 дана несклопе нагоду, донети пресуду и исту у смислу § 511 Грпп. странкама писмено саопштити. Тужени су пак после закључења расправе, својим поднеском за подизање протутужбе 2 новембра 1936 године (под бр. 27) подигли протутужбу. Према оваком стању ствари, прививни суд је правилно поступио, кад је изрекао, да поднета протутужба нема никакве процесне важности, јер је поднесена после закључења расправе.

Није тачно ни то резонување тужених, да је суд имао да решава само о парничним трошковима с обзиром на то, што су парничне странке у погледу главне ствари склопиле нагоду. Овако би суд морао поступити само онда, да су странке склопиле нагоду изречно само у погледу главне ствари, и да су споразумно и изречно оставиле суду, да донесе одлуку само у погледу парничног трошка. — Међутим у датом случају, као што је то горе већ изложено, до нагоде уопште није дошло ни у главној ствари, па је зато суд правилно поступио, када се у својој пресуди није ограничио само на парничне трошкове, него је пресуду донео и у погледу главне ствари.

Што се најзад тиче жалбе у погледу парничног трошка, она се није могла узети у разматрање, јер тужени у своје ревизијском писмену уопште не наводе, каква би то била повреда закона, коју је прививни суд наводно починио. — Неспорно је, да се тужени у току целога поступка, па чак и у своје ревизијском писмену противе, да се имовна заједница укине путем јавне дражбе. Суд је њихов захтев нашао као неоснован, а правна последица тога је та, да, као потпуно побеђене странке, тужени

имају да сносе цео парнични трошак у смислу §-а 143 Грпп.

Како тужени у својој ревизији не наводе, који је парнички рад противне странке превисоко хонорисан и који се није имао наградити, то се жалбе тужених о висини установљеног трошка, у недостатку основице за ревидирање, није могла узети у обзир.

Како је према горе изложеноме, поднесена ревизија неоснована, ваљало ју је одбити.

Нови Сад, 17 јануара 1938 године.

48.

Уредба о празницима не садржи шакво наређење, да се ишта односи само на парничне странке, према томе се њена наређења имају тако разумети, да се она одnose и на правоваступнике странака.

(Кс. у Новом Саду, Рек. 110-1935.)

*

Према томе, ако последњи дан рока за правни лек пада на празник било странке, било адвоката јој, правни лек се може поднети још и идућег дана.

49.

Кад је предмет новије парнице други, него што је био предмет парнице која је решена правомоћном пресудом, и када је ово право раније правомоћно решено само прејудицијум права оствариваног новијом тужбом, за ту одлуку садржану у правомоћној пресуди, везан је суд новије парнице.

(Кс. у Н. Саду, Г. 227-1933.)

Касациони суд у Новом Саду одбија ревизиону молбу тужене странке и осуђује исту странку, да тужи-тељу исплати на име ревизионог трошка, у року од 15 дана под претњом принудног извршења Дин. 978 (девет-стотина седамдесет осам).

Разлози: пресуда донесена у меритуму ствари има то дејство, да ће та пресуда бити у будуће меродавна у погледу оног права о коме је одлучено и суђено, и у погледу оних лица на које се простире та пресуда, и да се о истом том праву — изузимајући случај обнове — у меритуму не може донети нова пресуда. Из овога следи, да кад је предмет новије парнице други, него што је био предмет парнице, која је решена правомоћном пресудом, и када је ово право раније правомоћно решено само прејудицијум права оствариваног новијом тужбом, за ту одлуку, садржану у правомоћној пресуди, везан је суд новије парнице.

Како је предуслов тужбеног тражења, то, да је споменута исправа истинита, и како је то, да је тужена дала себе потписати на ту исправу путем свога зета, односно знајући за тај поступак свога зета, исти поступак толерира и услед тога себе обвезала и без нарочитог писменог овлашћења за стављање њеног потписа — Касациони суд већ решио својом правомоћном пресудом од 20 фебруара 1930 године број Г. 399/1929/18 то тужена странка у овој парници више не може порицати ни нападати истинитост исправе, односно то, што је у ранијој парници правомоћно утврђено, па је Окружни суд зато умесно поступио, што је то установљење у пресуди Касационог суда у погледу истинитости споменуте исправе, прихватио и на том основу спор решио.

Поред оваквог правног схватања остале жалбе изнесене у ревизионој молби делом су беспредметне, а делом су већ раније решене, због чега се ревизиони суд ни не упушта у њихово разматрање.

Што се пак тиче ст. 2 § а 69 грунтовог реда, на који се позива позивни суд у образложењу своје пресуде, тај се пропис у датом случају не може применити, јер је опуномоћних потписао име властодавца, а није потписао и своје име са ознаком својства опуномоћника.

Из ових разлога је ревизиона молба тужене неоснована, па ју је ваљало одбити, а тужену странку осудити на снашање ревизионих трошкова у смислу §-а 508 стр. Грпп.

Нови Сад, 25 новембра 1937 године.

50.

Трошкови кривичног поступка могу се тражити једино по прописима Крив. поступка.

(Стол седморице у Загребу, Рев. 976/1935).

Закључио је: По службеној дужности укидају се као ништаве обе побијане нижестепене пресуде а и цели поступак, који им је претходио и тужба се одбацује. Тужитељица има накнадити туженој парнични трошак од Динара 398, трошак позивног поступка од Динара 398 као и трошак ревизијског одговора од 168 динара све то у року од 15 дана под претњом извршења.

Образложење: Правилно је побијаним нижестепеним пресудама утврђено, да је тужена пресудом првостепеног суда од 29 децембра 1933 Кпс. 886/1931, била пресуђена ради преступа увреде части на штету тужитељице на казну затвора у трајању од 15 дана и накнаду трошка заступања од 1263 динара. Против те је пресуде тужена уложила позив, а тужитељица своје противразлоге, чиме је по тврдњи тужитељице настао даљи трошак од 65 динара, што је тужена и признала.

Исто је тако правилно по оба нижестепена суда утврђено, да је тужена пресудом Окружног суда од 30 јуна 1934 Ксп. 354/34, услед међутим наступивше објективне застарелости темељем § 78 и 79 Крз. ослобођена кривње.

Тужитељица сада тражи цивилном тужбом темељем § 1295 Огз. накнаду ефективне штете од 1328 динара, која јој је настала заступањем по адвокату у горњем кривичном поступку, јер јој је тужитељица својом увредом, дакле својом кривицом ту штету проузрочила.

Неспорно је, да се овде ради о трошковима, који спадају међу трошкове кривичног поступка, а такви се трошкови могу тражити једино по прописима Кп., дакле је зато надлежан искључиво кривични суд (§§ 309 и 311 Кп.)

Тужитељица би пред грађанским судом могла тражити само накнаду штете, која јој је проузрокована кривичним делом, а у ту штету не може се супсумирати накнада трошкова кривичног поступка, јер су ови, а и могу бити само акцесориј решења о обустави кривичног поступка односне кривичне пресуде (§ 309 у вези са § 311 Кп.), па одлуку о њима може донашати само кривични суд. Из тих разлога је ваљало по службеној дужности укинути обе нижестепене пресуде, а и поступак, који им је претходио, те тужбу одбацити (§§ 40, 335 ст. III, 598, 571 број 6, 572 од. I и 607 Грпп).

С наведених разлога није се овај врховни суд ни упуштао у решавање ревизије.

Накнада трошка ревизијског одговора темељи се на § 143 у вези са § 152 и 154 Грпп.

У Загребу, дне 13 фебруара 1936 године,

51.

I. Приликом штете у роби на железници, рекламација је длаговремено учињена у записнику на железничкој станици, где се штета утврђује. — II. По §-у 88 Железничке саобраћајне уредбе, одређено је, да се као накнада штете даје она вредност, коју је роба имага у месту и часу пријема за превоз — III. У чл 37 Бернске међународне конвенције од 23 X-1924 о превозу робе на железницама у међународном саобраћају, озакоњене 7-X 1928 установљено је, да камата на отштету тече од рекламације, а ако ове није било, онда од тужбе.

(Кс. у Н. Саду, Рев. 439-1937.)

Касациони суд поводом ревизионе молбе туженог позивну пресуду у погледу досуђених 124.740 бугарских

лева разрешава и упућује призивни суд на даљи поступак и доношење нове одлуке, у којој ће решити и питање трошка ревизионог поступка, који се трошак за тужитеља установљава са 1556 динара словима једну хиљаду петсто педесетшест динара, а за туженог са 1546 динара словима једну хиљаду петстотина четрдесет шест динара, а државном Ерару на име таксе ревизионе молбе са 400 (четир сто) динара.

У осталом делу се ревизиона молба одбија.

Разлоги: Тужени у ревизионој молби напада призивну пресуду ради повреде материјално правних и формално правних прописа.

Наводи, да је досуђењем отштете под ст. 1 за лисичије коже призивни суд повредио материјално право, јер да тужитељ није доказао, да су се коже поквариле на жељезници, затим да тужитељ није доказао висину штете по вредности, коју су коже имале у часу и месту предаје у Бугарској и да је право тужитељево на накнаду штете престало из разлога, што је примио пошиљку 14-VIII 1922 а рекламацију је поднео тек 14-III 1923.

Ону жалбу, да није тужитељ доказао, да су се коже поквариле на жељезници, Касациони суд није могао уважити, јер је призивни суд установио као чињеницу, да су се коже поквариле баш на жељезници и то је образложио а тужени није навео разлоге из којих би се видело да је тим установљењем суд повредио правне прописе и које прописе.

Није се могла уважити ни она жалба, да је право тужитељево на накнаду штете престало ради закашњене рекламације, јер је призивни суд установио као чињеницу, да је примајућа странка још у записнику од 1-VIII 1922 о утврђењу штете ставила и захтев на накнаду штете, што се слаже са оверовљеним преписом наведеног записника, прикљученим у рекламационим списисима.

За прекидање застарног рока пак довољно је, ако се рекламација правовремено учини и у записнику на же-

љезничкој станици, где се штета утврђује, које га станица дирекцији мора по званичној дужности послати.

Но основана је жалба туженог гледе установљене висине штете, јер је у § 88 жељезничке саобраћајне уредбе од 25 IV 1925 одређено, да се као накнада штете даје она вредност, коју је роба имала у месту и часу пријема на превоз, а то је у Софији, у Бугарској, а Апелациони суд је досудио ону вредност, коју су лисичије коже имале у Југославији месеца августа 1922.

Зато је Касациони суд морао призивну пресуду гледе овог отштетног захтева разрешити, те ће призивни суд имати установити штету за оштећене коже према пропису § 88 жељезничке саобраћајне уредбе и затим донети нову одлуку придржавајући се у осталом правног становишта овог суда.

Жалба туженог, да тужитељу по тач. 4 § 86 жељезничке уредбе не припада накнада за оштећење, наведена под ставкама 6, 7, 8, 9, 10, 16 и 19 призивне пресуде, није се могла уважити, јер је оштана киселина присутна зато, што су се балони приликом превоза полупали, а Апелациони суд је установио као чињеницу, коју тужени ни не напада, да су балони били прописно упаковани и у вагоне смештени. Тиме је отклоњена она опасност, која извире из природе стакла, да се балони разбију и поред превоза обављеног са потребном пажњом.

Осим тога штета је настала и зато, што су неки балони и нестали.

Није се могла уважити ни она жалба туженог, да суд није могао досудити тужитељици камате под ставкама 2, 7, 9, 14 и 18 призивне пресуде, јер је тужитељ снизио тужбу наводеће да су му оштете под тим ставкама исплаћене после тужбе, а тужени није доказао, да их је исплатио још пре тужбе.

Зато није од важности ни она околност, да тужитељ по наводу туженог није у рекламацијама тражио и камату, јер камата на отштету припада од дана рекламације, као дана опомене с обзиром на § 282 Трг. закона

И у чл. 37 Берзанске међународне конвенције од 23-Х 1924 озакоњене 7-Х-1928 о превозу робе на жељезницама у међународном саобраћају, установљено је, да камата на отштету тече од рекламац., а ако ове није било, онда од тужбе.

Тек ако би тужитељ у тужби тражио само накнаду штете и не би тражио и камату, нити придржао право на исту, онда ју више не би могао накнадно тражити.

Зато је Касациони суд морао ревизиону молбу у погледу ових жалба одбити.

Жалбу пак, да је суд повредио формално правне прописе, што је донео своју пресуду без темељите оцене стања ствари, Касациони суд вије могао узети у обзир, јер тужени према пропису § 527 Грпп. не истиче разлоге, из којих би се имало установити, да суд стање ствари није темељно оценио.

Пресуда о трошковима се оснива на §§ 544 и 508 Грпп.

У Новом Саду, 19 октобра 1937 године.

52.

Према §-у 194 Закона о осигурању радника, послодавца који ступање на посао свога намештеника, обавезан на осигурање, не пријави, казниће надлежна полицијска власт (§ 200) новчаном казном. Намештенику који је одавезан на осигурање, припада оштета, и ако га је послодавац пропустио пријавити.

(Кс. у Н Саду, Г. 388-1932.)

Касациони суд Б. Одељење одбија ревизиону молбу тужитеља те га обвезује да туженом на руке правозаступника му плати у року од 15 дана под претњом принудног извршења у име рев. трошкова 1160 динара.

Разлози; Према установљеном и за овај ревизиони суд меродавном стању ствари тужилац је у времену када му се десила несрећа код туженога, који је ратар, вршио кућевне и пољске послове, товарио ђубре терао коње и за то као протувредност примао храну, став и одело.

Тужитељ се жали против пресуде позивног суда, којом је одбијен са тражењем отштете за несрећни слу-

чај који га је задесио у служби код туженога, зато, јер да је позивни суд погрешно установио да туженог не терети одговорност, што тужитеља није пријавио био уреду за осигурање радника.

Жалба није основана.

Према § 194 Закона о осигурању радника послодавац који ступање на посао свога намештеника, обавезнога на осигурање, не пријави, казниће се новчаном казном.

Ову казну према 200 § у тога закона изриче надлежна полицијска власт.

Према томе и с обзиром на наређење 11 § а з. о. р. околност и питање да ли се тужитељ од стране свога послодавца туженога имао пријавити уреду за осиг. радника, ваља да реши горе означена надлежна власт.

Тужитељ је према томе био дужан претходно издејствовати решење надлежне административне власти о обавези за осигурање, те ако би се установило да је обавезан за пријаву, тражити у смислу 84 §-а з. о. р. накнаду од уреда за осигурање радника, будући да није установљена кривичним путем одговорност туженога за несрећни случај.

Из овога је разлога ваљало ревизиону молбу тужитеља одбити.

Расположење у погледу трошкова ревизионог поступка оснива се на 425 § Грпп-а.

Нови Сао, 9 новембра 1934 године.

53.

I. Нисходни наследник може од обдаренога тражити свој нужни део, односно допуну свога нужног дела, ако је оставитељ своју имовину односно већу половину своје имовине поконио за живота. — II. Трошкови око лечења и погребачки сачињавају оставински терет, који се има одбити од вредности заоставштине.

(Кс. у Н. Саду, Рев. 480-1937.)

Касациони суд у Новом Саду одбија ревизиону мол-

бу тужене странке, а места даје ревизији тужитељице, пресуду Апелационог суда преиначује у толико, што по Апелационом суду досуђену своту повисује на Динара 23.375, а тужену странку осуђује, да тужитељици исплати на име призивних трошкова Динара 2574 (две хиљаде пет сто осамдесет четир).

Уједно осуђује тужену странку, да тужитељици исплати на име ревизионог трошка такођер у року од 15 дана и под претњом принудног извршења Динара 792 (седам сто деведесетдва).

Разлози: Тужена побија пресуду призивног суда на основу тачке 3 и 4 §-а 597 Грпп. зато, што је призивни суд противно са садржином склопљених уговора, садржаним у јавнобележничкој исправи, установио, да су исти уговори бестеретни;

надаље, да је спорну кућу у Д. пок. М. С., купио својим новцем и преписао непосредно на тужену.

Ове жалбе нису основане.

Призивни суд је — усвајајући чињенично стање утврђено по I степену суда — установио, на основу преслушана два сведока С. Ж. и С. Л., да тужена, кад је ступила у небрачни однос са покојним М. С., а ни касније није имала никаквог иметка и да је била сасвим сиромашног стања; надаље, да је покојни М. С., по његовом признању, фиктивним купопродајним уговорима, бесплатно — дакле даровањем — преписао на тужену своје некретнине, да би изиграо право наследства своје рођене ћерке, тужитељице; и најпосле, да је упитну кућу у Д. покојни М. С. за свој новац купио и преписао непосредно на тужену, са којом је живео у ванбрачном односу.

У датом случају се дакле не ради о противности са списима, већ се ради о установљењу стања ствари, које се јавља као резултат судијског уверења, формираног уз слободну оцену доказа. Оцена допринесених доказа пак не спада у оквир ревизије, у колико она није обављена са повредом права.

Та околност пак — на коју се тужена позива у својој ревизији — да је наиме, против С. Ж. у току стечајни поступак, и да је против њега покренут кривични поступак због паљевине, који је по неоповргнутом наводу тога сведока, завршен, његовим правомоћним ослобођењем, још није разлог, да се његовом исказу не даје вере.

Што се пак тиче С. Л., која је, онда, кад је пок. М. С. купио кућу, истом дала зајам, и то за капару Динара 500 а касније за куловну цену Динара 14.000 а од које своте покојни М. С. није вратио Динара 1200 па је зато С. К. морала тужити тужену, такођер није разлог, да се она сматра заинтересованом и да се њезин исказ остави ван пажње.

Према томе горње стање ствари, утврђено на основу слободне оцене и мерења доказа, меродавно је и за ревизиони суд. По томе стању ствари пак не предлежи ни ревизијски разлог из тач. 4 §-а 597 Грпп. јер је правни пропис, да нисходни наследник може од обдаренога тражити свој нужни део, односно допуну свога нужног дела, ако је оставитељ своју имовину односно већу половину своје имовине, за живота поклонио.

Тужитељица се такођер жали против пресуде Апелационог суда, наводећи, да је исти суд са повредом права одбио трошкове око лечења и сахране оставитеља, од њезиног нужног дела, у место да је одбио од вредности заоставштине.

Ова је жалба темељита

Трошкови око лечења и погребна оставитеља сачињавају оставински терет, који се имају одбити од вредности заоставштине. Према томе, кад се од вредности заоставштине која износи Динара 51 328 одбију трошк. лечења и сахране, у износу од 2 416 онда је чиста вредност „ 48.912 а половина те своте у износу од „ 24.456 сачињава нужна део тужитељичин. Али, пошто се тужи-

тељица није жалила против пресуде I степеног суда, којом јој је досуђено само Динара 23.375 то јој се ни овде не може досудити већа свота. У овом правцу је ваљало пресуду Апелационог суда преиначити и досуђену своту од Динара 20.959 повисити на Дин. 23.375.

Исто тако је ваљало преиначити пресуду Апелационог суда и у погледу призивних трошкова, те осудити тужену на исплату свих призивних трошкова у смислу од. 2 § а 145 Грпп. с обзиром на то, да је тужитељица у претежном делу успела са парницом.

Расположење у погледу ревизионих трошкова, ослива се на §-у 152 и 143 Грпп.

Нови Сад, 12 октобра 1937 године.

54.

I. За покретање тужбе против наследника, тужби не мора претходити оставински поступак, јер наследник — по војвођанском приватном праву — власништво оставиштине стиже часом смрти остављачеве, а није потребан прихват од стране наследника, односно наследничка изјава. — II. Кад наслеђују само нисходни или побочни рођаци, или нисходни рођаци и брачни друг ових, у погледу породичне везе истих — ако о томе нема сумње — довољна је смртница, ако је смртни случај утврђен на подручју, где важи зак. чл. XVI: 1894, и у тој општини, где је покојник имао свој последњи редован стан.

(Кс. у Н. Саду, Рек. 25-1937).

55.

Када за привреду потпуно способан природни отац, који је без икаквог, у целости или у претежном делу улаже свој рад у господарство свога родитеља, и за тај рад не добија утврђену плату у готовом новцу, и када је обим тога рада такав, да би отац морао држати

засебног намештеника, кога би за рад у свом господарству морао плаћати свакако толико, колико је потребно за издржавање ванбрачног детета, тада је за издржавање ванбрачног детета одговоран и родитељ природног оца, дотле док траје напред описано стање.

(Кс. у Н. Саду, Рев. 264-936.)

56.

По сталној судској пракси, у вези са §§ 53, 47 и 48 стечајног закона (зак. чл. XVII: 1881), дугови и трошкови масе, који се односе на некретнине продате на судској дражби — дакле и установљени трошкови и награде стечајног старатеља, које се односе на ту некретнину — имају првенствено право испред хипотекарних веровника.

(Кс. у Новом Саду, Рев. 290-1936.)

57.

I. По §-у 8 Закона о побијању правних дела изван стечаја, на побијање је овлашћен веровник, у колико извршење на имовину дужникову није довело до потпуна намирена тога веровника или у колико се има узети, да до тога не би довело. — II. Закон о побијању правних дела примењује се на сва правна дела, која су предузета после дана којег је овај закон обнародован (5-II-1931).

(Кс. у Н. Саду, Рев. 125-936.)

58.

Правно је правило, да се правна дела, којима су оштећени повериоци, могу побијати изван стечаја само у том случају, ако се веровник није могао намирити из имовине дужника

(Кс. у Новом Саду, Рев. 864-935.)

59.

Правно је правило, да се укњижено заложно право, ни споразумом странака не може проширити и на друге сврхе и послове, него што је првобитно било дозвољено.

(Кс. у Н. Саду, Рев. 67-1937).

*

У датом случају „јамчевно очитовање“ односило се само на потраживања фирмина која постоје на темељу незавршења услова из комисионог посла. Тужитељ је тражио да се ово заложно право прошири и на тражбине, које не проистичу из комисионог посла.

69.

Према одредби из тач. 5 §-а 28 финансијског закона 1937/38 у погледу допустивости ревизије против пресуде Апелационог суда, меродавна је она вредности, која је остала спорна после пресуде Апелационог суда, било за тужитеља, било за туженика.

(Кс. у Новом Саду, Г. 1-934.)

61.

По прописима, који су важили пре Уредбе о максимирању камата, опште је било правило, да се интерес преко 8% а не може судским путем остварити, нити се може пуноважво привнати, јер тражбина која се не може судским путем остварити, не може се ни признањем подићи на пуну снагу. Но дужник који је преко 8%-а напред уговорену камату стварно и исплашио, ту плаћену камату не може тражити натраг. Ово правило не важи, ако камата потиче из менице или из тражбине која проистиче из међусобних трговачких послова прошкоколисаних трговаца.

(Кс. у Н. Саду, Г. 723-1933.)

Касациони суд у Новом Саду, услед ревизионе молбе тужене странке разрешава пресуду Апелационог суда и

упућује тај суд на даљи поступак и доношење нове одлуке, у којој ће имати да реши и то питање, која је странка дужна сносити ревизионе трошкове, који се установљавају за тужену странку у износу од Динара 800 (осамсто).

Разлози: Тужени се жали, да је Апелациони суд са повредом формалног права установио, да је тужени по своме занимању: трговац, иако то тужитељ није тврдио, а тужени чак изјављује, да он стварно није трговац.

Повредио је призивни суд и то материјално правно правило, по коме се камата и провизија преко 8%-та не може судским путем остварити, ни у случају признања, ни у случају новације.

Жалба у погледу повреде формалног права, основана је, јер Апелациони суд у образложењу своје пресуде у опште не наводи на чему оснива то своје установљење, да је тужени трговац, а у опште нема установљења у том правцу, да ли је тужени убележени трговац, а та околност, да ли је тужени убележени трговац, битна је по решење овога спора.

По чл. 6 Уредбе о максимирању камата од 3 августа 1934 године II Бр. 27908/С, која је добила обавезну снагу 27 августа 1934 године: Камате по зајмовима у новцу или користи по позајмицама потрошних ствари, уговорене и одређене пре но што ова Уредба добије обавезну снагу, могу се као такви рачунати и наплаћивати, ако нису биле противне одредбама закона, који су важили до ступања на снагу ове Уредбе. Али од дана када ова Уредба добије обавезну снагу, могу се такве камате рачунати и наплаћивати, ако већ нису унапред обрачунате или наплаћене, само у колико нису у супротности с њеним прописима.

Сличну одредбу има и чл. 8 Уредбе о максимирању објављене 4 децембра 1933 године.

Према томе од 27 августа 1934 г. важе нови прописи у погледу камата, а до тога дана важе стари прописи.

По досадањим, старим прописима, опште је правило, да се интерес преко 8%-та не може судским путем тражити, нити се може пуноважно признати, јер тражбина која се не може судским путем остварити, не може се ни признањем подићи на пуну снагу. Међутим дужник, који је преко 8%-та напред уговорену камату стварно и исплатио, ту исплаћену камату не може тражити натраг (§ 5 зак. чл. VIII: 1877).

Даље је правно правило, засновано на § 9 зак. чл. VIII: 1877 и § у 21 зак. чл. XXV: 1883, да се камата преко 8% може судским путем остварити само онда, ако она потиче из менице или из тражбине која проистиче из међусобних трговачких послова протоколираних трговаца.

Како пак у погледу те битне околности, да ли је тужени *убележени* трговац, нема установљеног стања ствари, то је ваљало пресуду Апелационог суда разрешити и упутити тај суд на даљи поступак и доношење нове одлуке имајући у виду и горње прописе, а и каснију Уредбу о максимирању камата.

Ревизиони трошак је суд сходно § 508 стр. Грпп. установио само за тужену странку, јер тужитељица таквог трошка није имала.

Нови Сад, 11 новембра 1937 године.

62.

По доношењу пресуде, која је већ издата писарници ради достављања странкама, и једној парничној странци и достављена, већ постоји пресуда, која се може побити правним леком.

(Кс. у Н. Саду, Рек. 7-1937.)

Касациони суд у Новом Саду, рекурс тужених делимично уважава, те нападути закључак којим се други позив одбацује, одобрава и уједно позивни суд упућује, да донесе одлуку у погледу првог позива као благовремено поднесеног.

Трошак рекурса се не досућује.

Сл. у. ст. 1/34

нице и нови докази, без обзира на то, да ли их је странка могла употребити у основној парници или не.

Искуство стечено на правном подручју Касационог суда у Новом Саду, где има сличних одредаба (у старом Грпп.), доказује, да странке не злоупотребљавају овај ванредни правни лек, који иначе *нема одгодну моћ* на извршење пресуде у основној парници. Већ и из овог разлога би требало баш у интересу материјалне правде допустити обнову у ширем кругу, као што је то горе речено. Обнову би требало везати за строжији услов само онда, ако се обнова тражи по *другицу* на основу нових доказа, наиме, за тај услов да странка докаже, да тај нови доказ *није могла* употребити ни у основној ни у ранијој обновљеној парници.

Исто тако би продужење *рока за обнову* од месец дана на шест месеци, било потребно и оправдано, јер припрема парнице од стране странке која жели да обнови парницу, врло често захтева дуже времена. Ово продужење рока не би било штетно ни по другу странку с обзиром на *правомоћност и извршивост пресуде у основној парници*.

Са овим би се изменама с једне стране омогућило и олакшало што сигурније проналажење материјалне правде, главне сврхе поступка, с друге стране би *бар* овако измењен поступак више одговарао нашим приликама.

ЗБИРКА

грађанско-правних начелних одлука

IV НАСЛЕДНО ПРАВО

(Наставак).

219.

У случају путативног брака, преживели добронамерни брачни друг има исте оне предности, као да је брак био пуноважан, следствено томе преживели брачни друг има и право на супружанчко наслеђивање. (Н. О. 5 марта 1913 бр. 4089).